

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. IV. De forma, seu modo, quo fieri debet, vel potest compromissum in arbitros.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

§. IV.

De forma, seu modo, quo fieri debet, vel potest compromissum in arbitros.

Compromissum fieri potest in unum, vel plures arbitros non solum presentes per verba, sed absentes etiam per epistolam, pari vel impari numero, (quamvis consultius sit, ut in pari numero assumantur, quod majoris saltem partis arbitrium facilius haberi possit) *c. Sane 1. h. t. junctâ Glossâ V. Unus eligatur aut tres.* Et quamvis de jure Civili statutum sit, ut sententia majoris partis arbitratorum, si plures assumpti sint, valida sit, quod omnes debeant esse presentes, quando profertur sententia, seu laudum, adeo quidem, ut uno etiam quocunque ex capite absente, laudum non valeat. De jure tamen Canonico aliud statutum habetur *c. Ut in questionibus 2. h. t. in 6.* quod valide scilicet arbitrari possint alii electi in arbitros, si unus eorum aut alter legitimè requiritur ad causam decidendam, super qua in eos compromissum est, absque legitimo impedimento interesse nolit, nisi aliter expressè compromissum omnium velit, ad ferendum laudum, presentiam, aut qui arbitri sunt, non tam à partibus spontè, sed ex juris præscripto & necessitate assumpti sunt, cum in hoc casu juris isti arbitri, judices potius referant, quam arbitros; & in illo casu à voluntate compromittentium compromissum dependet, quam voluntatem adjecta sæpius in compromisso clausula indicat.

Quod si verò nullâ adjectâ clausulâ in plures factum fuit compromissum tan-

quam arbitros, præsumitur, quod ex voluntate compromittentium omnes arbitrari debeant, ut valeat laudum: & si omnes circa pretium, super quo compromissum est, discordent, ita ut unus in decem florenos alterum condemnet, alius in octo, alius in quinque, &c. illius sententia prævaleat, qui in minimam quantitatem condemnavit, cum in hac quantitate omnes conveniant. *c. Si ex tribus 1. h. t. in 6.* & ut sic verum sit dicere, quod prævaleat sententia à pluribus lata, neque hæc, quoad minorem partem contraria sit aliis, cum omnes in hanc minorem quantitatem consentiant, quoad majorem tantum quantitatem sibi contrariantibus, ita ut nec aliorum, qui ad summam majorem condemnaverunt, protestatio quidquam operetur, cum protestatio contra ea, quæ ex juris dispositione certa sunt, nihil valeat. Si tamen eâ conditione in plures arbitros compromissum sit, ut, si inter se dissentiant, tertium aliquem assumant, nemine tamen nominato, quem assumere debeant, invalidum quidem est compromissum, si ex voluntate præcisè compromittentium aliquis assumi debeat (cum nemine nominato, qui assumi debeat, ipsi etiam assumpti arbitri in eo assumendo dissentire possint, & sic causa nunquam expediretur, & compromissum purè fieri debet in certos arbitros) prout statutum legimus in *v. Innocent. 12. h. t.* Possunt tamen in casu plurium arbitratorum dissentientium judicis auctoritate cogi arbitri tales, ad tertiam personam assumendam, cujus auctoritati pareatur, *L. Item si unus §. Principaliter ff. de. Quæ tamen persona non tam compromissa-*

rius

rius arbiter dici debet, cum non sit assumptus à partibus, quàm consultor, & diremptor causæ controversæ. Imò juxta *c. 13 h. t.* conceditur arbitris, ut per alios, quos ipsi elegerint, causam definiant; qui tamen non tam arbitri, quàm arbitratores sive mediatores, compositionem amicabilem ferant, prout *Glossa* asserit hinc *V. Mediatores*, qui de plano & sine ordine judiciario seu cognitione aliquà partes in concordiam componant, & quorum arbitramentum, si iniquum sit, ad arbitrium boni viri, seu judicis redigatur. Neque tamen per hoc prohibetur, quòd minùs compromissum validum fiat, cum dependentia exquirendi alterius consilii, modò liberum deinde relinquatur arbitro sequendi, vel non sequendi tale consilium. *c. Cum olim 7. h. t.*

§. V.

De officio, & potestate arbitri.

Tota potestas & officium arbitri ex compromisso dependet, ac desumi debet, ita ut de iis tantum arbiter arbitrium ferre possit, super quibus compromissum est, & non super aliis, cum compromissa talia sint stricti juris, ultra velle compromittentium non extendenda, nisi fortassis hæc talia necessarò cum causa principali connexa sint, & sine his causa principalis expediri non possit. Et hinc coram arbitris non potest fieri conventio *c. Cum dilectus b. h. t.* nisi sint arbitri juris, qui statim causam expedire possunt, & debent, aut Clericus contra Episcopum suum litem moverit. Et nisi in compromisso specialiter cautum sit aliud in præsentia partium compro-

mittentium, pronunciare arbitrium debent, prout colligitur ex *Ex parte 10. b. t. junctà Glossa* in *cit. c. Cum dilectus V. Nisi de his, Eodem*. Et quamvis propriè & strictè loquendo arbiter compromissarius non sit Iudex, debet tamen servare ordinem judicialem, quia hodie juxta *L. 4 ff. h. t. compromissa, & arbitria* ad similitudinem judiciorum redacta sunt, ita ut libellus coram arbitro compromissario etiam afferri debeat, debeat fieri lita contestatio &c. & quamvis laudum, quod arbitri justè rulerint, omninò servandum sit, si tamen dolo aut ex alia iniquitate injustum illud sit, observandum non est, uti summitur ex *c. Non sine 2. h. t. vel si cedat in præjudicium & damnum Ecclesiæ c. pervenit 3. h. t.*

§. VI.

De effectu, seu obligatione compromissi, & sententiæ, seu laudis Arbitrorum.

DE jure Civili nulla efficax obligatio aut actio competit, quàm partes litæ compromisso cogantur, aut ad interitum conduceretur pars aliqua, si per nudum pactum in arbitros compromissum sit, secus autem dicendum videtur de jure Canonico, ubi secundum aliquos ex nudo pacto etiam datur actio; & de jure Civili, si in compromisso faciendo stipulatio intervenit, ut colligitur ex *L. Dico 27. §. fin. junctà Glossa V. incerti h. t. & ex c. Per tuas 9. h. t.* Præsertim si arbitrium sive laudum à partibus emologatum, sive approbatum, & receptum sit, quo in casu datur etiam exceptio, & actio quasi rei judicatæ; & quamvis ex defectu